

De grotere implicatie van stoppen biobrandstoffenfabriek door Shell

3 september 2025 bracht Shell het besluit naar buiten om de biobrandstoffenfabriek waarvan in 2022 de bouw was begonnen, niet af te bouwen. Bij de start van de bouw gaf de toenmalige Rotterdamse burgemeester Aboutaleb een gloedvolle toespraak waarin hij terecht het punt maakte dat deze eerste investering sinds decennia in de Botlek het startschot betekende voor de toekomstige werkgelegenheid en economie in Rotterdam, Nederland en Europa.

En hij had gelijk. Want deze eerste investering van Shell in groene raffinage zorgt ervoor dat dezelfde soort producten gemaakt worden maar dan niet meer van nieuwe fossiele olie als grondstof. Fossielvrije producten die ook de fabrieken van Neste en de Alco Energy in de Rotterdamse haven maken. Vaak wordt gezegd dat een fabriek die gaat draaien op afgewerkte frituurolie nooit genoeg grondstof heeft om ons naar de toekomst te brengen. Afgewerkte frituurolie staat echter voor één van de vele stromen in de circulaire economie die een bioraffinaderij kan inzetten om de inzet van nieuw fossiele grondstoffen te voorkomen.

Europa zelf beschikt over de benodigde grondstoffen hiervoor. Dat is van belang in de geopolitieke context waarin Europa meer op zichzelf wordt teruggeworpen. In de landbouwsector liggen onbenutte afval- en residuestromen en binnen de rotatie van gewassen is er ruimte voor energiegewassen als tussengewassen. Dit levert grondstoffen op bovenop het gebruik van het land voor voedsel- en voederproductie. Bronnen voor CO₂ gekoppeld aan de uitbouw van hernieuwbare elektriciteit opwekkingen leveren bovendien nog meer mogelijkheden voor opschalen van hernieuwbare volumes, die inzet van nieuwe fossiele olie overbodig maken.

Met deze hernieuwbare grondstoffen is het mogelijk om af te komen van de inzet van nieuwe fossiele olie als grondstof, samen met elektrificatie waar het kan en veel efficiënter gebruik van materialen en energie. Het kan, en het kan ook snel. Hoe sneller de fossiele kraan dichtgedraaid wordt en hoe meer we CO₂ uit de atmosfeer vastleggen en permanent opslaan, hoe meer we bijdragen aan het tegengaan van gevaarlijke klimaatveranderingen.

We hebben dus de grondstoffen, in Europa zelf, en ook de technieken om zonder nieuwe fossiele olie en gas, kunststoffen te maken, nieuwe (bouw)materialen, en fossielvrije transportbrandstoffen, voor duurzame vliegtuigbrandstof, maar zeker ook nodig in het wegvervoer en (internationale) zeevaart.

Maar we hebben daarbij ook de fabrieken nodig voor de productie. Bij het bericht van de sluiting van de fabriek benadrukt Shell de biobrandstoffen wel te blijven leveren maar dan geproduceerd elders in de wereld. En hier wringt de schoen. Op twee manieren. Allereerst bestaan elders in de wereld ook wettelijke regels voor groene transportbrandstoffen en komen er verplichtingen voor (hergebruikte) en niet fossiele materialen. Neem een land als China, dat kondigt bijvoorbeeld een verplichting aan voor groene vliegtuigbrandstof, bedenk dat met nog 450(!) nieuwe luchthavens in aanbouw, hier een grote vraag zal ontstaan naar dit fossielvrije product. Ten tweede ontbreekt de tijd om de bouw van een fabriek te stoppen omdat we te maken hebben met schaarste:

De opinies en uitingen van het Platform Hernieuwbare Brandstoffen zijn gebaseerd op analyses en ontwikkelde kennis ten behoeve van de met leden geformuleerde missie en ambities. Ze zijn uitsluitend de verantwoordelijkheid van het Platform en op geen manier te beschouwen als standpunten of meningen van de afzonderlijke leden van het Platform.

schaarste aan tijd, schaarste aan beschikbare menskracht, schaarste aan inzet materialen en materieel.

Dit signaal van Shell moeten we opvatten als een aanleiding om de transitie naar fossielvrije koolstofhoudende producten beter aan te sturen. Het Platform stelt vast dat Europa en Nederland wel de vraag creëren in regelgeving naar hernieuwbare brandstoffen, maar die niet weten te verbinden aan investeringen voor een groen economisch perspectief in Europa. Als de markt niet thuis geeft in het opzetten van groene productie, moet het voor het maatschappelijk belang van een toekomstperspectief, zoals voor de Botlek, wel gebeuren. De markt moet met hulp van de overheid worden ingeregeld. Dit vraagt van de overheid een actieve benadering, om onafhankelijk van individuele bedrijfsbesluiten, te blijven investeren in onze toekomstige welvaart. Voor het dienen van dit publieke belang is andere financiering nodig. Daarom stellen we voor om vergelijkbaar met de rol van EBN in de energieketens, een rol te organiseren voor de overheid om bij marktfalen te kunnen instappen, noem het “Koolstofbeheer Nederland” een organisatie die kan investeren met overheidsparticipatie. Subsidie in ruil voor aandelen om Avantium te helpen in de opstartfase van productie van groene kunststoffen kan als voorbeeld gelden voor zo’n actieve overheidsrol. Daarnaast is er dringend vraagcreatie nodig naar groene producten uit de chemiesector. Deelnemers in de ‘demand creation coalition’ (<https://www.demandcreation.eu>) werken hiervoor voorstellen uit om met het, hopelijk binnenkort, instellen van Europese mandaten voor groene grondstoffen voor de chemische sector, ook een goed marktmechanisme te organiseren. Deze acties moeten samen opgaan met regelgeving die zorgt dat groen en circulair voorrang krijgt boven nieuw fossiel. Dat gebeurt nog niet.

